Tarja Myllärinen, Annukka Mäkinen

Asiantuntijalausunto
25.1.2021
6/03.01.01/2021

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
Stv@eduskunta.fi

Etäkuuleminen 27.1.2021, VNS 6/2020 vp

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen kestävän kasvun ohjelmasta

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen kestävän kasvun ohjelmaa koskevasta selonteosta. Selonteossa esitetyt periaatteet ja sisällöt ovat pääsääntöisesti kannatettavia. Koronakriisistä elpymisessä on keskityttävä paitsi akuutteihin toimiin, myös tukiin ja investointeihin, joilla rakennetaan pohjaa kestävälle taloudelle pitkällä tähtäimellä. Kuntien näkökulmasta on tärkeää viedä eteenpäin investointeja, jotka tukevat energiamurrosta, ilmastotoimia ja saavutettavuutta, edistävät innovaatioita ja digitalisaation hyödyntämistä sekä tukevat työllisyyttä ja osaamisen kehittämistä.

Kuntaliitto korostaa kestävän elpymisen ja uuden kasvun osalta erityisesti

- Vihreää siirtymää tukevien toimien ja investointien edistämistä
- Digitalisaation mahdollisuuksien laajaa hyödyntämistä ja
- Tarvetta rakentaa kattavat ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet koko maahan.

Painopiste 6 Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen

Painopisteen keskeiset kokonaisuudet liittyvät covid-19-pandemian aiheuttaman hoito- ja palveluvelan purkamiseen sekä hoitoon pääsyn nopeuttamiseen uusilla kustannusvaikuttavilla toimintamalleilla ja digitaalisilla ratkaisuilla sekä haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kohdistettaviin toimenpiteisiin. Lisäksi on tarkoitus rahoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

tietopohjan ja kustannusvaikuttavuuden parantamista sekä vahvistaa ennaltaehkäisyä ja kynnyksettömiä palveluja.
Kuntaliitto pitää painopisteen kärkiä kannatettavina, mutta toteaa, että ne ovat liian laajoja, vaikeasti tukivälineellä toteutettavia ja vaativat priorisointia sekä ajallista porrastusta.

Hoito- ja palveluvelan purkaminen ja hoitoon pääsyn nopeuttaminen

Kuntaliitto korostaa, että keskeinen osa koronakriisistä toipumisessa on poikkeusolojen aiheuttaman hoito- ja palveluvelan purkaminen. Se edellyttää nopeita, tilapäisiä lisäpanostuksia, jotta koronan aikana syntyneet tai pahentuneet terveys- ja sosiaaliset ongelmat eivät kasva, lisää eriarvoisuutta ja vaikuta kielteisellä tavalla väestön toimintakykyyn ja työllisyyteen pitkällä tähtäimellä.

Kokonaisuudessa suunnitellaan investoitavaksi uusiin, palvelujen saatavuutta parantaviin, joustaviin ja ihmislähtöisiin toimintamalleihin ja uusiin työnjaon muotoihin. Kuntaliitto pitää toimintamallien ja työnjaon uudistamista välttämättömänä, mutta näkee sen luonteeltaan tavanomaiseksi pitkäkestoiseksi kehittämistyöksi nopean kriisistä toipumisen sijaan.

Kuntaliitto kannattaa vahvaa resursointia digitaalisiin palvelukonsepteihin sekä digitalisaatioon omahoidossa, hoitoon hakeutumisessa ja palvelujen toteutuksessa. Resursointi on tehtävä kestävällä tavalla yhteistyössä palvelujen järjestäjien kanssa niin, että hankekokonaisuus ei hajaannu pieniksi irrallisiksi, vaikuttavuudeltaan vähäisiksi kokonaisuuksiksi.

Ohjelman mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden varmistamiseksi lisätään ammatillista jatko- ja täydennyskoulutusta eri koulutustasoilla. Kuntaliitto pitää tätä tarpeellisena. Näiden lisäksi tarvitaan nopeampaa vastaamista työelämän tarpeisiin toteuttamalla erilaista muuntokoulutusta, jonka avulla voitaisiin lyhentää koulutuksesta työelämään siirtymistä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa tarvitaan myös ammatillista perustutkintoa lyhyempää koulutusta avustaviin hoivatehtäviin, jolla voidaan vastata väestön ikääntymisen aiheuttamaan hoivapalvelujen tarpeen kasvuun.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen laadun, kustannusvaikuttavuuden ja tietopohjan sekä osaamisen vahvistaminen

Kansallisesti yhtenäisten, vaikuttaviksi todettujen palvelujen ja menetelmien käyttöönotto ja niiden vaikuttavuuden arviointi on tärkeää, samoin havaittujen tietopohjan puutteiden korjaaminen.
Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittäminen ja kustannusvaikuttavuuden parantaminen vaatii nykyistä parempia mahdollisuuksia tiedolla johtamiseen. Kuntaliitto pitää välttämättömänä käynnistää sote-tietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön uudistaminen ja selkeyttäminen. Vasta sen jälkeen on aidosti mahdollista johtaa tiedolla ja kehittää kustannusvaikuttavaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa.

Painopisteen 6 yhteydet ja riippuvuudet muihin painopisteisiin

Suomen kestävän kasvun ohjelman valmistelussa noudatettujen yleisten kriteerien mukaan tarkoituksena on, että investoinnit ja uudistukset tukevat toisiaan tavoitteiden saavuttamisessa. Kuntaliitto pitää tärkeänä myös yhteistyötä ja toimenpiteiden yhteensovittamista horisontaalisesti yli painopisterajojen. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistamiseksi ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiseksi suunniteltu investointi- ja uudistuskokonaisuus edellyttää yhteistyötä ja yhteensovittamista erityisesti painopisteeseen 4 liittyvien investointi- ja uudistuskokonaisuuksien kanssa (Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen).

Julkiset investoinnit digitalisaatiota tukevaan infrastruktuuriin ovat panostuksia, joilla tähdätään osaltaan mahdollisimman hyvään toimintaympäristöön koko maassa sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Ilman toimintavarmaa ja kattavaa infrastruktuuria ei voida rakentaa myöskään sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiota eikä uusia palveluinnovaatioita. Digitalisaation myönteiset vaikutukset sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuteen ja kustannusten hillintään edellyttävät toteutuakseen toimintavarmoja tietoliikenneyhteyksiä koko maassa sekä digikyvykkyyttä

Laaja-alaisen digikyvykkyyden saavuttaminen vaatii kansalaisten, päätöksentekijöiden, johdon ja alan henkilöstön osaamiseen ja jopa asenteisiin

kohdistuvia toimia sekä materiaalisten valmiuksien, kuten infrastruktuurin tai tietoturvan vahvistamiseen liittyviä toimenpiteitä.

Painopisteeseen 5 (Työmarkkinoiden toiminta, työttömille suunnatut palvelut ja työelämän kehittäminen) liittyvien työttömille suunnattujen palvelujen kehittämisen tueksi tarvitaan sote- ja työllisyyspalveluiden integraatiota ja tiedolla johtamista, jotta voidaan aidosti mahdollistaa työttömän polku osaamisen kehittämisen kautta työllisyyteen.

Lopuksi Kuntaliitto ilmaisee tyytyväisyytensä siitä, että selonteossa kunnat on tunnistettu mahdollisina viranomaisina investointi- ja uudistuskokonaisuuksien toimeenpanossa. Tätä tulee konkretisoida mahdollisimman pian kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelman laadinnan yhteydessä.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tarja Myllärinen
Johtaja, sosiaali- ja terveysasiat

Annukka Mäkinen
Kehittämispäällikkö